

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาทัศนคติต่อกระบวนการพยาบาล และปัญหาอุปสรรคในการใช้กระบวนการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลในประเทศไทย มีระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 4 ของสถาบันการศึกษาทั้งของภาครัฐบาลและเอกชนทั่วประเทศไทย

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับประชากรดังกล่าวข้างต้น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจากสถาบันการศึกษาดังต่อไปนี้

3.2.1 วิทยาลัยพยาบาล สังกัดภาครัฐบาล

3.2.1.1 สภากาชาดไทย

3.2.1.2 เกื้อการุณย์

3.2.1.3 กองทัพบก

3.2.1.4 กองทัพเรือ

3.2.1.5 กองทัพอากาศ

3.2.1.6 กรมตำรวจ

3.2.1.7 สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากวิทยาลัยที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุขใน 5 ภาคของประเทศได้ดังนี้

3.2.1.7.1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนีพิบูลโลก (ภาคเหนือ)

3.2.1.7.2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสลบรี (ภาคตะวันออก)

3.2.1.7.3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิ์ประสงค์
(ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

3.2.1.7.4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราช
(ภาคใต้)

3.2.1.7.5 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีกทม (ภาคกลาง)

3.2.2 คณะพยาบาลศาสตร์ สังกัดภาครัฐบาล

3.2.2.1 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

3.2.2.2 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

3.2.2.3 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3.2.2.4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

3.2.2.5 ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี
มหาวิทยาลัยมหิดล

3.2.3 วิทยาลัยพยาบาลและมหาวิทยาลัยเอกชน

3.2.3.1 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

3.2.3.2 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

3.2.3.3 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ

3.2.3.4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

3.2.3.5 วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์

3.2.3.6 วิทยาลัยคริสเตียน

3.2.3.7 วิทยาลัยพยาบาลมิชชัน

เก็บข้อมูลระหว่างเดือน มกราคม - มีนาคม 2538

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเรื่องทัศนคติต่อกระบวนการพยาบาล และปัญหาอุปสรรคในการใช้กระบวนการพยาบาล ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามแนวคิดของกระบวนการพยาบาล ประกอบด้วยคำถาม 5 ขั้นตอน จากข้อมูลเชิงคุณภาพจากประสบการณ์การจัดการเรียนการสอน รวมทั้งได้สร้างแบบสอบถามนำร่องชนิดปลายเปิดเกี่ยวกับทัศนคติต่อกระบวนการพยาบาล และปัญหาอุปสรรคในการใช้กระบวนการพยาบาลไปสอบถามนักศึกษาพยาบาล ชั้นปี

ที่ 4 จำนวน 30 คน จากนั้นจึงนำมาพัฒนาขึ้นเป็นแบบสอบถาม แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบ อายุและสถานการศึกษา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อกระบวนการพยาบาลได้จัดกลุ่มของทัศนคติต่อกระบวนการพยาบาลออกเป็น 6 กลุ่มคือ ทัศนคติต่อกระบวนการพยาบาลเกี่ยวข้องกับ

1. การประเมินผู้รับบริการ
2. การวินิจฉัยการพยาบาล
3. การวางแผนการพยาบาล
4. การปฏิบัติการพยาบาล
5. การประเมินผลการพยาบาล
6. ทัศนคติต่อกระบวนการพยาบาลโดยภาพรวม

แบบสอบถามวัดทัศนคติต่อกระบวนการพยาบาล มีทั้งหมด 26 ข้อ ครอบคลุมเนื้อหา 5 ขั้นตอนของกระบวนการพยาบาล และทัศนคติต่อกระบวนการพยาบาลโดยภาพรวม ลักษณะของคำตอบเป็นมาตราประเมินค่าแบบลิเคิร์ท (Likert scale) 5 ระดับ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ความรู้สึกที่ผู้ตอบมีต่อข้อความนั้นเป็นจริงทุกครั้ง
เห็นด้วย	หมายถึง	ความรู้สึกที่ผู้ตอบมีต่อข้อความนั้นเป็นจริงเป็นส่วนใหญ่
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ความรู้สึกที่ผู้ตอบมีต่อข้อความนั้นเป็นจริงครึ่งหนึ่ง
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ความรู้สึกที่ผู้ตอบมีต่อข้อความนั้นตรงข้ามเป็นส่วนใหญ่
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ความรู้สึกที่ผู้ตอบมีต่อข้อความนั้นตรงข้ามทุกครั้ง

แบบสอบถามวัดทัศนคติในทางบวก จำนวน 11 ข้อ ได้แก่ข้อ 3,5,6,12,13,14,15, 16,17,20,22

แบบสอบถามวัดทัศนคติในทางลบ จำนวน 15 ข้อ ได้แก่ข้อ 1,2,4,7,8,9,10,11,18, 19,21,23,24,25,26

เกณฑ์การให้คะแนน

แบบสอบถามวัดทัศนคติที่มีความหมายในทางบวก

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ได้คะแนน	5 คะแนน
เห็นด้วย	ได้คะแนน	4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ได้คะแนน	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ได้คะแนน	2 คะแนน

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ได้คะแนน	1	คะแนน
แบบสอบถามวัดทัศนคติที่มีความหมายในทางลบ			
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ได้คะแนน	1	คะแนน
เห็นด้วย	ได้คะแนน	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ได้คะแนน	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ได้คะแนน	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ได้คะแนน	5	คะแนน

การแปลผล กำหนดเกณฑ์เฉลี่ยโดยใช้ค่าเฉลี่ยของเกณฑ์การให้คะแนนคือ 2.5 เป็นเกณฑ์ ถ้าคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติมากกว่า 2.5 หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติไปในทางบวกต่อกระบวนการพยาบาล

ถ้าคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติน้อยกว่า 2.5 หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติไปในทางลบต่อกระบวนการพยาบาล

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการใช้กระบวนการพยาบาล ได้จัดกลุ่มของปัญหาอุปสรรคในการใช้กระบวนการพยาบาลออกเป็น 7 กลุ่มคือ ปัญหาอุปสรรคในการใช้กระบวนการพยาบาลเกี่ยวข้องกับ

1. การขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการพยาบาล 4 ข้อ ได้แก่ข้อ 1, 7, 8, 14
2. การขาดทักษะและความสามารถในการปฏิบัติกระบวนการพยาบาล 4 ข้อ ได้แก่ข้อ 2, 3, 4, 10
3. กระบวนการใช้กระบวนการพยาบาล 5 ข้อ ได้แก่ข้อ 5, 6, 9, 11, 17
4. แหล่งสนับสนุนการใช้กระบวนการพยาบาล 3 ข้อ ได้แก่ข้อ 12, 13, 16
5. การเรียนการสอน 2 ข้อ ได้แก่ข้อ 15, 18
6. ทัศนคติต่อกระบวนการพยาบาล 1 ข้อ ได้แก่ข้อ 19
7. อื่น ๆ เป็นคำถามปลายเปิด 1 ข้อ ได้แก่ข้อ 20

แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการใช้กระบวนการพยาบาล มีทั้งหมด 20 ข้อ ครอบคลุมเนื้อหา 5 ขั้นตอนของกระบวนการพยาบาล และแบ่งเนื้อหาปัญหาอุปสรรคออกเป็น 7 กลุ่มดังกล่าวข้างต้น ลักษณะของคำตอบเป็นมาตราประเมินค่าแบบลิเคิร์ท (Likert scale) 5 ระดับดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นปัญหาอุปสรรคในการใช้กระบวนการพยาบาลมากที่สุด หรือเป็นประจำ
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นปัญหาอุปสรรคในการใช้กระบวนการพยาบาลมาก หรือบ่อยครั้ง
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นปัญหาอุปสรรคในการใช้กระบวนการพยาบาลเป็นบางครั้ง
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นปัญหาอุปสรรคในการใช้กระบวนการพยาบาลน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นปัญหาอุปสรรคในการใช้กระบวนการพยาบาลน้อยที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน คำตอบแบบสอบถาม

มากที่สุด	ได้คะแนน	5	คะแนน
มาก	ได้คะแนน	4	คะแนน
ปานกลาง	ได้คะแนน	3	คะแนน
น้อย	ได้คะแนน	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ได้คะแนน	1	คะแนน

การแปลผล ใช้ค่าพิสัยของเกณฑ์การให้คะแนนคือ $5-1 = 4$ และแบ่งปัญหาอุปสรรคเป็น 3 ช่วง ช่วงละ $4 \div 3 = 1.33$

- ถ้าคะแนนเฉลี่ยของปัญหาอุปสรรคมากกว่า 2.66 หมายความว่า ข้อความเหล่านั้นเป็นปัญหาอุปสรรคมากในการใช้กระบวนการพยาบาล
- ถ้าคะแนนเฉลี่ยของปัญหาอุปสรรคมีค่าระหว่าง 1.34-2.66 หมายความว่าข้อความเหล่านั้นเป็นปัญหาอุปสรรคปานกลางในการใช้กระบวนการพยาบาล
- ถ้าคะแนนเฉลี่ยของปัญหาอุปสรรคมีค่าน้อยกว่า 1.33 หมายความว่า ข้อความเหล่านั้นเป็นปัญหาอุปสรรคน้อยในการใช้กระบวนการพยาบาล

3.4 การตรวจสอบความตรงและความเที่ยงของเครื่องมือ

3.4.1 การตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ (Validity)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเรื่องทัศนคติต่อกระบวนการพยาบาล และปัญหาอุปสรรคในการใช้กระบวนการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลในประเทศไทยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาดังนี้

3.4.1.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อกระบวนการพยาบาล ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน ดังนี้

อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการสอนและการใช้กระบวนการพยาบาล จำนวน 7 ท่าน

3.4.1.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการใช้กระบวนการพยาบาล ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่านดังนี้

อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการสอนและการใช้กระบวนการพยาบาล จำนวน 7 ท่าน

3.4.2 การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเรื่องทัศนคติต่อกระบวนการพยาบาลและปัญหาอุปสรรคในการใช้กระบวนการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลในประเทศไทย ไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลหลักสูตร พย.บ. ชั้นปีที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อกระบวนการพยาบาล และแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการใช้กระบวนการพยาบาล โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลของการตรวจสอบค่าของความเที่ยงของแบบสอบถาม เป็นดังนี้

แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อกระบวนการพยาบาลได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.77 (ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเท่ากับ 0.86)

แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการใช้กระบวนการพยาบาล ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.88 (ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเท่ากับ 0.91)

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.5.1 ผู้วิจัยทำจดหมายถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล อธิการวิทยาลัย และคณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ ของสถาบันการศึกษาดังกล่าวในข้อ 3.2 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจาก นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 4 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาล- ศาสตร์

3.5.2 ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม และส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์

3.5.3 รวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

3.6.1 ข้อมูลส่วนบุคคลวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ

3.6.2 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติต่อกระบวนการพยาบาล ใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิง บรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.6.3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการใช้กระบวนการพยาบาล ใช้การวิเคราะห์ ด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.6.4 วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติต่อกระบวนการ พยาบาลระหว่างกลุ่มตัวอย่างกับเกณฑ์เฉลี่ย โดยใช้สถิติทดสอบ t-test